

Slovenski Pravniki.

Leto XXI.

V Ljubljani, 15. marca 1905.

Štev. 1. do 3.

Je li cerkveno predstojništvo upravičeno cerkev zastopati v sporu pred sodiščem?

Spisal H. Sturm, c. kr. okrajni sodnik.

V slučajih, ki zadevajo upravo bodisi glede skupnega imetja ali pa glede tujega premoženja oseb, stoječih pod varstvom in skrbstvom, razločuje zasebno pravo natanko in jasno upravo osnovne imovine od uprave nje dohodkov; o tem nam pričajo mnogobrojne in raznovrstne določbe občnega državljanskega zakonika. Ta razločba je povsem utemeljena, kajti večje opreznosti zahteva vzdrževanje osnovne imovine, a prostejšega, hitrejšega in manj oviranega gibanja je treba za upravo in porabo dohodkov, ako se hoče z upravo doseči sploh kak uspeh. Zato je možno razpečanje in obremenitev osnovne imovine samo v jako ozkih mejah, dočim je razpolaganje z dohodki samo toliko omejeno, da služi njih užitek v gotove namene.

Ravno navedeno načelo je izraženo na nedvomen način tudi v zakonu z dne 7. maja 1874 št. 50 drž. zak., ki ureja zunanja pravna razmerja katoliških cerkev. Po določilih §-ov 38 do 42 cit. zak. pristojna uprava cerkvene imovine župniku, župniji in cerkvenemu patronu ali, ako rabimo radi brevilokvence kolektivni izraz, kakor je v navadi: cerkvenemu predstojništvu.

Pač se je v §-ih 43 in 51 ib. izrekla nada, da se bodo natančnejše določbe glede v §-ih 41—42 izraženih načel izdale s posebnim zakonom, vendar se ta obljuba do danes še ni izpolnila. Vsekakor je pa posneti iz napominanih zakonovih določil, da je cerkveno imovino oskrbovati po omenjenih zastopnikih skupno; zlasti ni predstojništvo vezano pri upravi glede dohodkov cerkvene imovine na odobritev kakega višjega cerkvenega ali posvetnega oblastva, ampak ima pri tem proste roke. To sledi posebno iz določbe §-a 40, ki pravi, da je za cerkvene obveznosti

uporabiti predvsem dohodke, in iz dejstva, da ni staval zakonodavec cerkvenemu predstojništvu v tem pogledu nikakih mej. Vkljub obljubljenemu, a še ne izišlemu zakonu se vendar izhaja pri upravi cerkvenega premoženja z obstoječimi zakonitimi določili za silo še dosti dobro. Pomisleke pa vzbujajo stavljeni vprašanje, čigar rešitev je predmet tej razpravi.

Z ukazom vsega ministrstva z dne 9. marca 1898 št. 41 drž. zak. se je izdalo službeno navodilo za c. kr. finančno prokuraturo in ta ukaz je dal povod k pomislekom, da se je jelo dvomiti v praksi na tem, če je cerkveno predstojništvo upravičeno zastopati cerkev pred sodiščem ali ne. Po §-u 1. tega ukaza je namreč službeni namen finančne prokurate med drugim ta, da zastopa državno imovino in nji zenačene imovine in zlasti vodi pravne spore teh imovin. V zmislu §-a 2. št. 9 ibidem se pa šteje k državni imovini in k imovinom, ki so zenačene glede pravnega zastopanja in pravnega posvetovanja po finančni prokuraturi državni imovini, cerkvena imovina in imovina duhovnih nadarbin. Sklepiti bi torej bilo, da, ako se pravda vrši pred sodiščem radi cerkvene imovine, tedaj bi bila upravičena edinole finančna prokuratura zastopati dotično cerkev pred sodiščem. Temu pa ni tako.

Res se je čutila potreba, da so se glede sodnega zastopstva v zadevah državne imovine ustanovile izjeme. Tako predpisuje ukaz ministrstva za poljedelstvo, pravosodje in finance z dne 16. marca 1899 št. 57 drž. zak., da smejo v tem ukazu naštetih c. kr. gozdna in gospoščinska ravnateljstva zastopati c. kr. erar pred sodiščem v gotovih, tam natančneje označenih slučajih, ne da bi bila za to potrebna intervencija finančne prokurate. Nadalje se je z ukazom ministrstva za pravosodje in finance z dne 18. januarja 1898 št. 28 drž. zak. pooblastilo davčne urade, da smejo, ako nima na sedežu izvršilnega sodišča finančna prokuratura svojega uradnega sedeža, vsa po izvršilnem redu dopustna izvršilna uradna dejanja uvesti in opraviti, kadar se opravi po sodnem potu zavarovanje ali izterjava neposrednih davkov, pristojbin i. t. d.; tudi smejo sodelovati v korist države ali udeleženih zakladov pri izvršbah, ki se začno po drugih strankah.

Take posebne naredbe, ki bi pooblastila cerkveno predstojništvo, da sme namesto finančne prokurate zastopati cerkev

pred sodiščem v sporih, zadevajočih cerkveno imovino, zares ni, pa je tudi treba ni. Saj dovolj jasno določa § 2. št. 9 ukaza z dne 9. marca 1898 št. 41 drž. zak.: »K državni imovini — — se šteje cerkvena imovina in imovina duhovnih nadarbin (beneficijev), v kolikor gre za prvotno nadarbo cerkve ali duhovnega beneficija ali za celovitost osnovne imovine ali v kolikor upravljajo to imovino državna oblastva, ne pa, v kolikor je pri že obstoječih cerkvah ali duhovnih beneficijih zastopati ali izterjati tekoče imovinske užitke.« — Ako toraj pravni spor zadeva prvotno nadarbo (ursprüngliche Bestiftung) cerkve ali duhovnega beneficija ali pa celovitost (Integrität) osnovne imovine, tedaj je finančna prokuratura upravičena in zavezana zastopati cerkev pred sodiščem. Če pa gre za tekoče imovinske užitke ali dohodke cerkvenega premoženja, potem ni naloga finančne prokurateure zastopati cerkev, ampak drugih faktorjev. Ta faktor je pa že večkrat omenjeno cerkveno predstojništvo.

Nastane vprašanje: kdaj je sploh mogoče govoriti o tem, da spor zadeva prvotno nadarbo cerkve ali celovitost osnovne imovine? Nedvomno tedaj, če je predmet pravnemu sporu prvotna nadarba cerkve ali celovitost osnovne imovine. Recimo, da je cerkveno predstojništvo po obstoječih predpisih prodalo kos sveta, ki spada k cerkveni imovini. Če radi dotične kupne pogodbe pride do spora, onda gre za celovitost osnovne imovine. Tu nastopi zastopstvo po finančni prokuraturi.

Drugače je pa, ako sklene cerkveno predstojništvo na pr. mezdo pogodbo s kakim rokodelcem, da le-ta izvrši kake popravke v cerkvi ali da v nji postavi klopi, katerih prej sploh še ni bilo. Postane li stvar sporna, očitvidno ne gre za nikako celovitost cerkvene imovine, posebno ne, če mora rokodelec klopi vsled pogodbe sam iz lastnega lesa napraviti in jih postaviti. Celovitost osnovne imovine ni v nikaki nevarnosti, nasprotno, osnovna imovina se v omenjenem slučaju v resnici pomnoži. Saj cerkvene klopi navadno prispevajo k cerkvenim dohodkom s tem, da se sedeži oddajo posameznikom proti plačilu. Kako pa mora cerkev mezdo plačati, to določa § 40. zakona z dne 7. maja 1874 št. 50 drž. zak., ki pravi, da je za pravne obveznosti upo-

rabiti pred vsem dohodke cerkvene imovine. V tem slučaju torej ni v sporu celovitost osnovne imovine. Če je pa to tako, tedaj ima po §-u 2 št. 9 ukaza z dne 9. marca 1898 št. 41 drž. zak. cerkveno predstojništvo pravico, zastopati cerkev pred sodiščem.

V resnici neznosne razmere bi bile, ako ne bi ravnokar razpoloženo in v § 2 št. 9 cit. ukaza utemeljeno načelo veljalo. Zaradi izpolnitve malenkostne mezodne pogodbe naj bi ne smelo cerkveno predstojništvo, ki je, kakor naravno o stvari veliko bolj informirano, zastopati cerkve pred sodiščem, ampak morala naj bi to storiti le finančna prokuratura, za katero velja odvetniški tarif!

V Belokrajini med vinskimi goricami ima skoraj vsaka podružnica lastne vinograde. Tam se je udomačila navada, da se nekaj od v podružničnih vinogradih pridobljenega vina hrani v cerkvenih kletih do pomladi. Do tega časa so vinogradniki, ki spadajo k dotični podružnici, svoje pridelke navadno že razpečali. Ker pa rabijo vina za delavce, si pomagajo tako, da si ga izposodijo iz cerkvene kleti ter ga vračajo jeseni z lastnim pridelkom in majhnim namečkom za obresti. Zares, pravi prototip zadruga v začetnem razvoju! Ta način uprave pa daje čestokrat dovolj povoda k tožbam bodisi radi tega, ker je posojilojemnik zanikaren v povračilu ali ker se je sicer kaka pomota pripetila pri zalisanju ali zarezni rovaša, ki je še dandanes tam v rabi. Z ozirom na jasno določbo §-a 2 št. 9 ukaza z dne 9. marca 1898 št. 41 drž. zak. gotovo ni dvoma, da sme v omenjenih pravdah zastopati cerkev-podružnico cerkveno predstojništvo.

Smelo trdim, da je imelo skupno ministrstvo pri redakciji navedenega §-a vse navedene ali vsaj slične slučaje pred očmi. To sledi iz besedila in stilizacije določbe same, če tudi mi niso znani nje motivi.

Ako izluščimo načelo, katero vsebuje ta določba, vidimo, da se povsem strinja z načelom, v začetku razprave navedenim. Ker je uprava cerkvene osnovne imovine zelo omejena, zategadelj je treba več skrbnosti in opreznosti pri zastopstvu in zato posredovanja po finančni prokuraturi. Takih omejitev ni pri upravi dohodkov in jih tudi ne sme biti, zato pa je zastopstvo pred sodiščem laglje in možno tudi po cerkvenem predstojništvu.

V kratkem naj omenim še način nastopa cerkve kot stranke v sporu.

Nedvojbeno je vsaka cerkev, ki ima svoje lastno premoženje, juridična oseba in ni v tem pogledu razlike, če je župna ali podružna cerkev. Zakon sam ne daje za pojem juridične osebe nikake definicije. Le-te je treba torej iskati v literaturi in judikaturi. Teorija in praksa sta pa edini v tem, da je bistven znak juridične osebe ta, da zamore juridična oseba pravice pridobiti in dolžnosti prevzeti. Ta znak ima vsaka cerkev. Po zakonu z dne 7. maja 1874 št. 50 drž. zak. zamore namreč vsaka cerkev imeti svoje premoženje in je pomnožiti ter tudi prevzeti obveznosti. V tem pa je bistvo njene juridične osebe.

Ako nastopi kaka cerkev bodisi kot tožiteljica ali toženka, je pravilno edino le, da se cerkev imenuje po svojem patronu ter se oznameni njeno zastopstvo; na pr. »cerkev sv. Barbare v L.«, zastopana po c. kr. finančni prokuraturi v L. ali po cerkvenem predstojništvu t. j. župniku A., cerkvenem patronu X. in cerkvenih ključarjih Y. Z. Niti zastopstva niti cerkvene imovine same ni moči smatrati za stranko, ker le-tema ne pristojata bistvo juridične osebe, to pa radi tega ne, ker ta dva faktorja ne nastopata samostojno, ampak le v imenu cerkve.

Navada je pa, da se posebno tedaj, ako se hoče izraziti, da ne nastopi zastopstvo po finančni prokuraturi, navede v tožbi cerkev kot stranko, na pr. »cerkveno predstojništvo cerkve B v X, zastopane po župniku Z.« itd. Istotako nima to nobenih pravnih posledic, kakor če se označi kot tožitelj: »glavno zastopstvo banke Slavije« itd. Oboje označi le način zastopstva in si je vsakdo svest, da ni niti cerkveno predstojništvo niti omenjeno glavno zastopstvo stranka, ampak da je za tako smatrati samo cerkev, oziroma banko Slavijo. Ta pravna domneva pa seveda ne sme biti izključena po nasprotnih trditvah prizadete stranke.

Kako stališče zavzema judikatura nasproti našemu vprašanju, je razvideti iz dveh praktičnih slučajev iz novejšega časa, s katerima so se pečale vse tri instance. Prvi slučaj je bil nastopen:

A je tožil cerkveno predstojništvo B radi plačila zneska 3310 K, katerega je zaslužil s tem, da je v omenjeni cerkvi

opravil neka dela. Prvi sodnik je tej tožbi ugodil. Druga instanca je prvosodno sodbo s prejšnjim postopanjem vred kot nično razveljavila ter tožbo zavrnila iz nastopnih razlogov:

»A zahteva od cerkvenega predstojništva cerkve B plačilo mezde. Sporna je torej terjatev, katero je pokriti iz premoženja imenovane cerkve brez omejitve na dohodke. Po §-ih 41 in 42 zakona z dne 7. maja 1874 št. 50 drž. zak. je pač dolžnost cerkvenega predstojništva oskrbovati cerkveno imovino, vendar ni upravičeno, da bi cerkveno premoženje zastopalo pred sodiščem v onih slučajih, ki zadevajo celovitost osnovne imovine. V teh slučajih pristojno zastopstvo cerkve finančni prokuraturi v zmislu §-a 2 odst. 9 ministrskega ukaza z dne 9. marca 1898 št. 41 drž. zak. Ker pa ni bila cerkvena imovina zakonito zastopana, velja ničnostni razlog §-a 477 št. 5 c. pr. r. in je bilo zato postopanje in rzsodbo razveljaviti, kakor tudi tožbo po §-u 478 c. pr. r. zavriniti.«

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo z dne 12. novembra 1901 št. 14915 sklep prizivnega sodišča razveljavilo in poslednjemu naložilo, da priziv toženčev po zakonu reši ne oziraje se na ničnostni razlog §-a 477 št. 5 c. pr. r., ki ga je skušal uveljaviti toženec. Ta odločba se opira na sledeče razloge:

»Ničnosti prve rzsodbe in prednjega postopanja ni najti v tem, da cerkev B ni bila v tem postopanju zastopana po finančni prokuraturi, kajti pogoj ničnostnega razloga po §-u 477 št. 5 c. pr. r. je, da stranka sploh ni bila zastopana v sporu ali, ako ji je bilo treba zakonitega zastopnika, ne po istem. Da pa toženo cerkveno predstojništvo v tem sporu sploh ni bilo zastopano, ni moči trditi, ker je bilo v resnici zastopano po zastopniku, katerega so pooblastili župnik, cerkveni patron in 2 cerkvena ključarja. Tudi ni moči trditi, da bi bila župna cerkev v tem sporu potrebovala zastopstva po finančni prokuraturi. Kajti po §-ih 41 in 42 zakona z dne 7. maja 1874 št. 50 drž. zak. morajo imovino župne cerkve skupno oskrbovati župnik, župna in cerkvena občina ter veljajo po §-u 38 nav. zakona v zasebnopravnih razmerah za cerkveno imovino določila obč. drž. zakonika. Iz tega sledi, da toženemu cerkvenemu predstojništvu v obče ne manjka niti zmožnosti za dejanje, niti zmožnosti, samostalno pred sodiščem delovati (§ 1 c. pr. r.). Pa tudi ni razloga za trditev, da

bi bilo treba cerkvenemu predstojništvu zastopstva po finančni prokuraturi. Če tudi je to oblastvo po §-u 1 ministrskega ukaza z dne 9. marca 1898 št. 41 drž. zak. dolžno oskrbovati državno-pravdniška opravila državne [imovine in nji glede zastopanja zenačenih imovin, vendar velja ta dolžnost glede cerkvene imovine le za gotove slučaje, kateri so navedeni v §-u 2 št. 9 tega ukaza. Takih slučajev pa ni tukaj, ker gre za to, da se plačajo popravila na obstoječi cerkvi iz imovine, katero oskrbuje cerkveno predstojništvo, in tudi ni še dognano, da bi morala prispevati k plačilu osnovna imovina. Potemtakem ni najti ničnosti v zmislu §-a 477 št. 5 c. pr. r. v tem, da ni bila cerkev B zastopana v postopanju prve instance po finančni prokuraturi.« —

Ta odločba najvišjega sodišča soglaša v glavnih točkah povsem z našim nazorom. Pritrditi pa ni njenim razlogom v celem obsegu. Najvišje sodišče smatra namreč cerkveno predstojništvo za stranko. Pripisuje mu lastnosti, katere pristojajo edino le kaki fizični ali juridični osebi. To ni pravilno, ker kakor smo že poudarjali, znači ime »cerkveno predstojništvo« le zastopstvo, nikakor pa ne kake juridične osebe. Cerkveno predstojništvo ne more samostojno si pridobiti pravic ali se v kaj zavezati; vse to je mogoče le v imenu cerkve, katero zastopa. Prava stranka je torej le cerkev.

Drugi konkretni slučaj je nastopen:

Mizar A se je začetkom leta 1900 s predstojništvom cerkve M pogodil, da napravi za cerkev 26 klopi proti plačilu zneska 1210 K. Cerkveno predstojništvo je takrat tudi sklenilo, da se bo za napravo klopi potreben denar pobiral 4 leta po 1 gld. od vsakega župljana. Mizar se je po preteku 3 let lotil dela ter je o Mali maši 1903 dogotovil in postavil v cerkvi klopi, katere je napravil iz lastnega materijala. Ker je cerkev majhna in ima malo prostora, napravil in postavil je mizar samo 24 klopi, češ, da radi pretesnega prostora ne bi bilo možno spraviti v cerkev 26 klopi. Prejel je mizar začetkom leta 1903 na račun svojega zaslužka skupaj 540 K ter je zahteval plačilo ostanka 576 K 96 h, odbivši znesek, ki pripade na dve nepostavljeni klopi. Cerkveno predstojništvo pa se je branilo omenjeno svoto plačati ugovarjaje, da so klopi preširoke ter nepripravne. Mizar je radi tega tožil cerkveno predstojništvo cerkve M, zastopano po župniku in dveh

cerkvenih ključarjih. Iz teh oseb obstoji namreč, kakor priznано, cerkveno predstojništvo, ker ni pri omenjeni cerkvi nikakega patronata.

Prva instanca je ugodila tožbenemu zahtevku ter je razsodbo utemeljila v meritornem pogledu. Spuščala se ni v pretres vprašanja, če je cerkveno predstojništvo upravičeno zastopati cerkev.

Druga instanca je na priziv finančne prokuratorje v nejavni seji prvo rozsodbo s prednjim postopanjem vred za nično razveljavila ter tožbo zavrnila, pobotavši stroške vzajemno. Razlogi: »Tožba in petit sta sicer izrečno naperjena proti cerkvenemu predstojništvu cerkve M, oboje pa, kakor je jasno razvidno, v toliko, v kolikor cerkveno predstojništvo zastopa vprašljivo cerkev. Saj vendar pravno opravilo, ki je podlaga tožbi, zadeva naročbo klopi za imenovano cerkev, in trdi tožitelj že v tožbi, da se je s tedanjimi (ne pa sedanjimi) člani cerkvenega predstojništva izrečno dogovoril, da je plačati delo za cerkvene klopi iz cerkvene imovine. Torej ne dopušča že vsebina tožbe nikakega dvoma, da je cerkev tožena stranka, četudi je formalno, in to je nedvojbeno napačno, v resnici cerkveno predstojništvo kot toženec navedeno. Če je to dognano, potem je tudi gotovo, da je bila v zmislu §-a 2 št. 9 službenega navodila za c. kr. finančne prokuratorje z dne 9. marca 1898 št. 41 drž. z. zakonito upravičena edinole finančna prokuratorja zastopati toženo stranko, četudi se je kot tako pomotoma navedlo cerkveno predstojništvo. Ker pa se ni ukrenilo tekom postopanja pred prvim sodnikom, da prevzame zastopstvo c. kr. finančna prokuratorja, ter tudi ni ona glasom spisov zastopala v omenjenem stadiju, je resnično tu uveljavljeni ničnostni razlog §-a 477 št. 5 c. pr. r., vsled česar je bilo prizivu ugoditi in storiti sklep po zmislu §§-ov 7 in 478 odst. 1 c. pr. r. Naglašja se, da ni smatrati pravde za odobreno po §-u 477 zad. odst. c. pr. r., ker se je v prizivu grajala pomankljivost zastopstva. Izrek o stroških temelji v določbi §-a 51 zad. odst. civ. pr. r., ker ne zadene niti strank niti sodnika nobena krivda, da se je postopanje uvedlo in končalo.«

Z odločbo z dne 29. marca 1904 št. 4629 ni c. kr. najvišje sodišče ugodilo tožiteljevemu revizijskemu rekurzu.

Razlogi: »Če je hotel tožitelj tožiti cerkev M, tedaj sta razsodba in prednje postopanje nični v zmislu §-a 477 št. 5 c. pr. r. Če se je pa v resnici, kakor tožitelj trdi v revizijskem rekurzu, hotelo tožiti cerkveno predstojništvo, potem sta razsodba in postopanje v zmislu točke 6 iste zakonite določbe nični, kajti cerkveno predstojništvo ni niti fizična, niti juridična oseba v zmislu §§-ov 10 in 26 obč. drž. zak., torej nikaka pravna oseba, ampak samo upravni organ moralne osebe in kot tak ni v stanju zase pridobiti kake imovinske pravice, torej ga ni moči tožiti iz zasebnopravnega naslova. Zares zamorejo imovinski oskrbniki kake juridične osebe vsled upravnih dejanj postati odgovorni tej osebi, kakor tudi tretjim osebam, vendar pa vselej le posamezne fizične osebe, ne pa v svoji celoti kot zastopstvo. Na oba ničnostna razloga se je bilo uradoma ozirati (§ 7 c. pr. r., oziroma § 42 jur. n.) in tudi v poslednjem slučaju ni bilo moči c. kr. finančni prokuraturi odreči legitimacije k prizivu, ker bi bilo po vsebini tožbe in pravnih spisov plačati tožbeno vsoto iz cerkvene imovine in se ni tožbena zahteva omejila na plačilo iz dohodkov cerkvene imovine (§ 2 št. 9 službenega navodila za c. kr. finačno prokuraturo z dne 9. marca 1898 št. 31 drž. zak.). V revizijskem rekurzu zastopani nazor, da je tožba proti cerkvenemu predstojništvu zato dopustna, ker gre za terjatev, katero je plačati le iz dohodkov cerkvene imovine, ni utemeljen, ker tudi dohodki osnovne imovine spadajo k cerkveni imovini in ne tvorijo imetja cerkvene uprave. Razveljavljenje prve razsodbe in prednjega postopanja je torej na vsak način utemeljeno po §-u 478 c. pr. r. in nastane le vprašanje, če je tudi zavrnitev tožbe, katero je prizivno sodišče izreklo, opravičena in če ni bilo v zmislu §-a 478 odst. 2 c. pr. r. odrediti, da se stvar vrne nazaj na prvo instanco. Ker pa ta okolščina ni predmet pritožbe in ker tožitelj stoji na stališču, da ni tožil cerkve same, ampak le predstojništvo, kar je absolutno nedopustno, in se mu tudi ne more vsiliti razprava proti osebi, katere ni nameraval tožiti, je tudi ta izrek v zakonu utemeljen.« —

Tako odločba prizivnega, kakor tudi najvišjega sodišča, obe se zadovoljita z ustanovitvijo, da spadajo tudi dohodki k cerkveni imovini, ter v nasprotju s prej omenjeno odločbo najvišjega sodišča ne razločujeta, da izraža § 2 št. 9 min. ukaza z dne 9. marca

1898 št. 41 drž. zak. dva načina zastopstva: zastopstvo po finančni prokuraturi, kadar se spor tiče celovitosti osnovne imovine, ter zastopstvo po cerkvenem predstojništvu, če gre samo za dohodke iz cerkvene imovine. Ponavljalo bi se že rečeno, ako bi se hotelo to vprašanje še nadalje pretresati. Dovolj je, če se v tem pogledu sklicujemo na prejšnja izvajanja. Pripomniti je nekoliko samo z ozirom na konkretni slučaj in na razloge poslednje odločbe najvišjega sodišča.

Kakor je iz stvarnega položaja v tem konkretnem slučaju razvidno, se je že tri leta prej, predno je dogotovil delo tožitelj, pobiral od župljanov za pokritje tožiteljeve terjatve potrebni denar. In sedaj stoje v cerkvi M. že od 8. septembra 1903 dogotovljene klopi, katere je napravil tožitelj iz lastnega materijala in katere gotovo prispevajo k zvišanju cerkvenih dohodkov. Ali se potemtakem more reči, da je vprašljiva pravda zadevala celovitost osnovne imovine napominane cerkve? Kako neki, mi ni razumljivo. Sicer bi se v resnici moralo vsako še tako malenkostno tožbo, naperjeno proti cerkvi radi plačila, smatrati za tako, ki zadeva celovitost osnovne imovine. Saj niti zahtevajočemu upniku ni dovoljeno poljubno seči na cerkveno premoženje, četudi samo na dohodke. Po §-u 15 izvrš. reda mora namreč v slučaju izvršbe proti cerkvi najprej državna upravna oblast izreči se o tem, glede kakih delov cerkvene imovine je izvršbo dovoliti. Še manj je možno tožitelju že v tožbi navesti, iz kakih delov cerkvene imovine naj se tožbena terjatev plača. Omenjene določbe izvršilnega reda pač ni imelo pred očmi najvišje sodišče, ki zahteva v svojih razlogih od tožitelja, da naj bi bil tožitelj omejil svojo tožbeno zahtevo na plačilo iz dohodkov cerkvene imovine. Po mojem mnenju pa je edino pravo in zakonito bilo to, da ni tega storil tožitelj.

Pri tožbah na plačilo torej nikakor ne more biti mero-dajna tožbena zahteva za to, da se po njej določi, ali gre za plačilo iz dohodkov ali pa iz osnovne imovine cerkvenega premoženja. Vodilo za to razločbo je namreč iskati v tem, kar se je tekom te razprave navedlo, t. j. v konkretnem slučaju. Če stvar ostane še dvomljiva, potem je merodajen § 40 zakona z dne 7. maja 1874 št. 50 drž. zak., po katerem mora cerkveno predstojništvo za pravne obveznosti uporabiti predvsem dohodke

cerkvene imovine. Zato je v zakonu utemeljen nazor, katerega zavzema najvišje sodišče v prvoomenjeni odločbi, češ, v svrhu dokaza, da je potrebno zastopstvo po finančni prokuraturi, moralo bi se že tekom razprave dognati, da bode treba seči na osnovno imovino cerkve radi plačila tožbene terjatve.

Ne rečem, da ne bi bil enuncijat najvišjega sodišča v drugem konkretnem slučaju pravilen, nasprotno sem mnenja, da je bilo revizijski rekurz na vsak način zavrniti. Tožitelj je namreč, kakor najvišje sodišče navaja, v revizijskem rekurzu postavil se na stališče, da on ne toži cerkve, kakor meni prizivno sodišče, ampak edino le cerkveno predstojništvo. To je bilo napačno, kajti v tem pogledu je povsem pritrditi nazorom najvišjega sodišča, da je taka tožba absolutno nedopustna.

O pomenu strankinega podpisa pri sodnih poravnava.

Odkar sem bil spisal pod tem zaglavjem razpravo, pričeno šele v »Slov. Pravniku«, leta 1904 na strani 196 in nasled., je o tem predmetu naraslo dokaj novega gradiva, katero pa, kakor sodim, še sedaj ni popolno, da bi končno rešilo sporno vprašanje o formalnih bistvenostih pri sodnih poravnava. Zdi se mi torej koristno in potrebno, o tem še poprijeti besedo.

Pred vsem je res, da je strogi formalizem, ki je vladal za starega sodnega reda, prenehal. In zagovorniki neformalne sodne poravnave se kaj radi sklicujejo na »moderno tendenco« novih zakonov, ki so takorekoč že srečno preboleli vse formalne skrbi. Poudarjanje neformalne tendence novih zakonov s strani sodnikov-praktikov in literatov je postalo že tako gosto, da je »pro foro interno« opazujem z vsemi pomisleki, in često sem dobil vtis, da je to poudarjanje le fraza, kadar se ničesar več ne najde za stvarno podporo svojih trditev. Kdor se bo torej sklical na neformalno tendenco novih zakonov, moral se bo vsakokrat poslužiti zakonitega konkretnega dejstva ali primera, da mu bo v tem oziru kaj verjeti.